

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет природокористування

Факультет управління, економіки та права
(назва факультету)

Кафедра права
(назва кафедри)

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з навчально-виховної
роботи
Віталій Боярчук
_____ 2024 р.
«___»_____

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Міжнародний захист прав людини

Галузь знань 08 Право

Спеціальність 081 Право

Львів 2024

Робоча програма дисципліни «Міжнародний захист прав людини» для студентів спеціальності 081
«Право» денної та заочної форми навчання.

Розробник: к.ю.н., доц. Ратушна Б. П.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри права.

Протокол від « 28 » серпня 2024 року № 2

Завідувач кафедри _____ Грещук Г. І.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Робочу програму схвалено на засіданні методичної комісії (ради) факультету управління, економіки та права.

Протокол від «29» серпня 2024 року № 1

Ковалів В. М.

(підпис)

Голова методичної комісії
(прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

Ступінь вищої освіти «Бакалавр»

Спеціальність **081 «Право»**

(шифр і назва)

Характеристика навчальної дисципліни: *нормативна*

Кількість кредитів - 4

Загальна кількість годин – 120

Вид контролю: іспит

Тижневих аудиторних годин для денної форми навчання – 3

2. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Міжнародний режим захисту прав людини.

Міжнародний режим і механізми захисту прав людини. Система ООН і права людини. Органи, творені в рамках конвенцій з прав людини. Функції міжнародних неурядових (громадських) організацій в захисті прав людини. Міжнародні суди і права людини. Регіональні судові (квасісудові) органи в захисті прав людини.

Тема 2. Загальна характеристика Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

Історичні аспекти ухвалення Конвенції про захист прав особи та основоположних свобод та її значення. Етапи розвитку конвенційного механізму захисту прав людини. Загальна характеристика структури Конвенції про захист прав особи і основоположних свобод. Протоколи до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод: загальна характеристика. Поняття та особливості імплементації Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод у національну юридичну практику України.

Тема 3. Європейський суд з прав людини як міжнародний орган правового захисту.

Сутність повноважень Європейського суду з прав людини та їх види. Порядок формування, склад та організаційна структура Європейського суду з прав людини. Юрисдикція Європейського суду з прав людини: *ratione personae*, *ratione materiae*, *ratione temporis*, *ratione loci*. Компетенція органів Європейського суду з прав людини.

Тема 4. Процесуальний порядок звернення до Європейського суду з прав людини.

Умови прийнятності індивідуальних заяв до ЄСПЛ. Особливості оформлення заяв до Європейського суду з прав людини та ведення переписки з цим Судом. Компетенція функціональних підрозділів Європейського суду з прав людини. Особливості процедури розгляду індивідуальних заяв Європейським судом з прав людини. Процедури мирного врегулювання та ухвалення пілотного рішення. Правове регулювання діяльності Урядового уповноваженого у справах Європейського суду з прав людини.

Тема 5. Процедура розгляду справ у Європейському суді з прав людини.

Загальна характеристика стадій розгляду справи в ЄСПЛ. Вирішення питання про прийнятність скарги в ЄСПЛ. Дружнє врегулювання справи в ЄСПЛ. Підготовка до розгляду скарги по суті в ЄСПЛ. Тимчасові заходи захисту та порядок їх застосування в ЄСПЛ. Розгляд скарги по суті у Європейському суді з прав людини. Особливості розгляду скарги Великою Палатою ЄСПЛ.

Тема 6. Рішення Європейського суду з прав людини.

Поняття, види та зміст рішень Європейського суду з прав людини. Порядок ухвалення та оприлюднення рішення ЄСПЛ. Пілотні рішення ЄСПЛ та підстави їх ухвалення проти України. Зміст пілотних рішень ЄСПЛ проти України. Види недоліків рішень ЄСПЛ та способи їх усунення.

Тема 7. Практика Європейського суду з прав людини в окремих категоріях справ

Особливості розгляду справ про право на справедливий суд (п.1 ст. 6 Конвенції). Захист права на життя в практиці ЄСПЛ (ст. 2 Конвенції). Заборона катувань, жостокі і такого, що принижує честь і гідність, поведження в практиці ЄСПЛ. Особливості розгляду ЄСПЛ справ про запобігання дискримінації. Загальна характеристика рішень ЄСПЛ, ухвалених щодо України.

Тема 8. Виконання рішень та застосування практики ЄСПЛ в Україні.

Правові наслідки ухвалення рішення ЄСПЛ. Доступ до рішення ЄСПЛ в Україні. Звернення рішення ЄСПЛ до виконання в частині виплати відшкодування. Застосування додаткових заходів індивідуального характеру. Застосування заходів загального характеру. Застосування Конвенції та практики Суду в Україні.

3. Результати вивчення дисципліни

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Міжнародний захист прав людини» здобувачі освіти повинні засвоїти такі **програмні результати навчання (ПРН відповідно до освітньої програми)**:

ПРН 2. Знати та розуміти міжнародні стандарти прав людини, положення Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практику Європейського суду з прав людини.

ПРН 5. Давати короткий правовий висновок щодо окремих фактичних обставин з достатньою обґрунтованістю.

ПРН 18. Застосовувати в професійній діяльності основні сучасні правові доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи.

ПРН 20. Виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки.

Після вивчення навчальної дисципліни студент здобуває такі **компетентності**:

Загальні (ЗК відповідно до освітньої програми спеціальності «Право»):

ЗК12. Здатність усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми.

ЗК 14. Цінування та повага різноманітності і мультикультурності.

Спеціальні (фахові) (СК відповідно до освітньої програми спеціальності «Право»):

СК3. Цінування та повага до гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння її правової природи.

СК4. Здатність застосовувати Конвенцію про захист прав людини та основоположних свобод, а також прецедентну практику Європейського суду з прав людини.

СК6. Здатність здійснювати порівняльний аналіз окремих правових інститутів права Європейського Союзу та Ради Європи і правової системи України.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	Інд.	С.р.		л	п	лаб.	Інд.	С.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
	Рік підготовки 4 Семестр 8						Рік підготовки 4 Семестр 8					
Тема 1. Міжнародний режим захисту прав людини.	10				1	9	10				1	9

Тема 2. Загальна характеристика Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод.	15				2	13	15				1	14
Тема 3. Європейський суд з прав людини як міжнародний орган правового захисту.	10				1	9	10				1	9
Тема 4. Процесуальний порядок звернення до Європейського суду з прав людини.	10				1	9	10				1	9
Тема 5. Процедура розгляду справ у Європейському суді з прав людини.	15				1	14	15				1	14
Тема 6. Рішення Європейського суду з прав людини.	10				1	9	10				1	9
Тема 7. Практика Європейського суду з прав людини в окремих категоріях справ.	10				1	9	10				-	10
Тема 8. Виконання рішень та застосування практики ЄСПЛ в Україні.	10				1	9	10				1	11
Разом	90				9	81	90				7	83
Іспит	30					30	30					30
Усього годин	120				9	111	120					113

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми
1	Міжнародний режим захисту прав людини.
2	Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод як базовий документ ЄСПЛ.
3	Загальна характеристика діяльності Європейського суду з прав людини.

4	Процесуальний порядок звернення до Європейського суду з прав людини.
5	Загальні положення процедури розгляду справ у Європейському суді з прав людини.
6	Рішення Європейського суду з прав людини.
7	Характеристика окремих категорій справ у практиці Європейського суду з прав людини.
8.	Основні засади виконання рішень та застосування практики ЄСПЛ в Україні.
Разом	

6. Теми, винесені на самостійне вивчення

№ з/п	Назва теми
1	Регіональні судові (квазісудові) органи в захисті прав людини.
2	Вплив Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод на становлення прецеденту як джерела права в Україні
3	Особливості подання до розгляду ЄСПЛ міждержавних справ.
4	Ускладнення в процесі розгляду справ в ЄСПЛ.
5	Участь третьої сторони під час розгляду справ ЄСПЛ.
6	Способи виправлення помилок у рішеннях ЄСПЛ.
7	Право на ефективні засоби правового захисту в практиці ЄСПЛ
8	Процедурні питання застосування заходів індивідуального характеру в Україні.

Самостійна робота може бути виконана у формі реферату. Тематика рефератів, вимоги до оформлення та оцінювання рефератів вказані у Методичних рекомендаціях з Міжнародного захисту прав людини для виконання практичних та самостійних робіт студентами економічного факультету денної форми навчання та студентів Навчально-наукового інституту заочної та післядипломної освіти спеціальність 081 «ПРАВО».

7. Методи і форми навчання

1. Словесні методи – лекція у формі бесіди, розповіді, пояснення, диспуту.

2. Наочні методи – лекція у формі ілюстрування і демонстрування за допомогою мультимедійних пристроїв.

3. Метод навчання за рівнем пізнавальної активності - пояснювально-ілюстративний метод, метод відтворення, метод проблемного викладу, частково-пошуковий метод, дослідницький метод.

4. Практичні методи – виконання практичних робіт у формі вирішення ситуативних завдань(кейсів) і тестів, ділові ігри, презентації, доповіді, реферати.

8. Методи і форми контролю:

1. Усне опитування (індивідуальне, аналіз відповідей студентів).

2. Письмова аудиторна та позааудиторна практична перевірка – аналіз розв’язків ситуативних завдань (кейсів) і тестів шляхом застосування чинного законодавства у сфері міжнародного захисту прав людини, аналіз рефератів, доповідей, презентацій, аналіз проведених ділових ігор.

Види контролю: поточний контроль, проміжна та семестрова атестація у формі екзамену.

Форми контролю: усна, письмова, комбінована.

9. Розподіл балів, які отримують студенти

(5 семестр)

Поточне тестування та самостійна робота 50 балів								Сума	Екзамен	Сума
Т. 1	Т. 2	Т. 3	Т. 4	Т. 5	Т. 6	Т. 7	Т. 8	50	50	100
6	7	7	6	6	6	6	6			

10. Порядок оцінювання результатів навчання

Семестровий контроль з навчальної дисципліни «Міжнародний захист прав людини» здійснюється в одному семестрі і проводиться відповідно до навчального плану у вигляді семестрового екзамену в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеному робочою програмою дисципліни.

Семестровий екзамен – це форма підсумкового контролю засвоєння студентом теоретичного, практичного матеріалу з окремої навчальної дисципліни за семестр та набуття певних компетентностей, що проводиться як контрольний захід. На екзамені оцінюванню підлягають:

- володіння нормативно-правовими актами, що є джерелами Міжнародного захисту прав людини, практикою Європейського суду з прав людини;
- володіння ключовими теоретичними знаннями про об’єкт дисципліни;
- здатність творчо мислити та синтезувати знання;
- уміння використовувати знання для розв’язання практичних завдань тощо.

Загальна оцінка за екзамен визначається як сума поточного контролю (до 50 балів) та відповідей на питання екзаменаційного білету або тестового завдання (до 50 балів).

Екзаменаційні білети з дисципліни «Міжнародний захист прав людини» містять 3 теоретичні питання, що включають матеріал навчальної програми, яка використовується в процесі навчання.

Студент на іспиті отримує білет, на якому є пронумеровані питання, та чисті аркуші паперу. Іспит відбувається в письмово-усній формі.

У процесі усного опитування, викладач зобов’язаний спершу вислухати повну відповідь студента (не залежно від того, чи вона є правильною) і лише потім задавати уточнюючі, додаткові запитання. Обов’язково наголошується на неправильних фрагментах відповіді, на суті помилок.

Можливе проведення семестрового екзамену у формі тестування в системі Moodle.

Оприлюднення результатів іспиту проводиться публічно.

11. Критерії оцінювання знань студентів

Сума балів за всі види	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсового проекту	для заліку

навчальної діяльності	(роботи), практики	
90 - 100	відмінно	зараховано
82-89	добре	
75-81		
64-74	задовільно	
60-63		
35-59		незадовільно
0-34	не зараховано	

Загальні критерії поточного оцінювання знань студентів

% від кількості балів, визначеної робочою програмою дисципліни на відповідну тему (визначає викладач)	Критерії оцінювання
90-100	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі завдання. Студент здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями.
75-89	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обгрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому нормативну та обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість розрахункових/тестових завдань. Студент здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, у яких можуть бути окремі несуттєві помилки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями.
60-74	В цілому володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових розрахунків, але без глибокого всебічного аналізу, обгрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину завдань. Студент має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків.
0-59	Студент не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обгрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи

	при цьому суттєві неточності, правильно вирішив окремі розрахункові/тестові завдання. Безсистемне відділення випадкових ознак вивченого; невміння робити найпростіші операції аналізу і синтезу; робити узагальнення, висновки.
0-34	Студент повністю не виконав вимог робочої програми навчальної дисципліни. Його знання на підсумкових етапах навчання є фрагментарними. Студент не допущений до здачі екзамену/заліку

12. Методичне забезпечення

Підручники і навчальні посібники; методичні матеріали до практичних занять; текстові та електронні варіанти тестів для поточного і підсумкового контролю, методичні матеріали для організації самостійної роботи студентів, виконання індивідуальних завдань.

13. Рекомендована література

Нормативно-правові акти

1. Конституція України : Закон України від 28. 06. 1996 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0020700-95>.(дата звернення: 25.08.2024).
2. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04 листопада 1950 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/995_004 .(дата звернення: 25.08.2024).
3. Конвенція про політичні права жінок (1952 р.) (підписана 31.03.1953, ратифікована Україною 22.07.1954) URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0020700-95>.(дата звернення: 25.08.2024).
4. Міжнародна конвенція про ліквідацію всіх форм расової дискримінації (1965 р.) (підписана 21.12.1965, набрала чинності для України 07.04.1969). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0020700-95>.(дата звернення: 25.08.2024).
5. Конвенція проти тортур та інших жорстоких, нелюдських або принижуючих гідність видів поводження і покарання (1984 р.). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0020700-95>.(дата звернення: 25.08.2024).
6. Про виконавче провадження : Закон України від 2. 06. 2016 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0020700-95>.(дата звернення: 25.08.2024).
7. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини : закон України від 23 лютого 2006 р. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0020700-95>.(дата звернення: 25.08.2024).
8. Щодо виконання рішень Європейського суду з прав людини : лист Департаменту державної виконавчої служби від 24. 07. 2006 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0020700-95>.(дата звернення: 25.08.2024).
9. Про гарантії держави щодо виконання судових рішень : Закон України від 05.06.2012 р. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0020700-95>.(дата звернення: 25.08.2024).
10. Про додаткові заходи щодо підвищення ефективності виконання рішень судів : указ Президента України від 24. 03. 2008 р. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0020700-95>.(дата звернення: 25.08.2024).
11. Інструкція з організації примусового виконання рішень, затверджена наказом Міністерства юстиції України від 2 квітня 2012 р. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0020700-95>.(дата звернення: 25.08.2024).

Спеціальна література

12. Андрійченко О., Чернецька О. Практика Європейського суду з прав людини у здійсненні правосуддя. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 4. С. 284-288.
13. Бігняк О. В. Основи міжнародно-правових стандартів прав людини : навч.-метод. посібник / за ред. завідувача кафедри міжнародного та європейського права О. В. Бігняка. Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2019. 168 с.
14. Гайдулін О., Худoley В., Шаркова І. Прецедентне право Європейського суду з прав людини щодо захисту прав уразливих верств населення : навч. посібник. Київ. 2021. 298 с.

15. Дудаш Т. І. Практика Європейського суду з прав людини : навч.-практ. посіб. К.: Алерта, 2013. 368 с.
16. Ільков В. В. Практика Європейського суду з прав людини як джерело права у адміністративному судочинстві: загальні засади. *Наше право*. 2022. № 2. С. 83-87.
17. МакБрайд Д. Європейська конвенція з прав людини та кримінальний процес. К. : «К.І.С.», 2010. 576 с.
18. Міжнародний захист прав людини : методичний посібник : для студентів денного (заочного) відділення економіко-правового факультету. Спеціальність: 081 «Право», рівень вищої освіти: перший (бакалаврський) / Укл.: А. В. Левенець, З. В. Кузнецова, С. В. Пілюк ; кафедра конституційного права та правосуддя ОНУ імені. І. І. Мечникова. - Одеса : Фенікс, 2020. 77 с
19. Посібник зі статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. Право на справедливий суд (кримінальний процесуальний аспект) I частина (пункти 1-299). Переклад з англійської мови та опрацювання цього посібника Дроздова О., Дроздової О. 2021. URL :https://www.echr.coe.int/Documents/Guide_Art_6_criminal_ENG.pdf.
20. Ратушна Б. П. Захист особи в Європейському суді з прав людини: навчальний посібник для студентів галузі знань 08 “Право” спеціальності 081 “Право”. Львів. : Вид-во ЛТЕУ, 2019. 255 с.
21. Ратушна Б. П., Музика Я. І. Міжнародні та конституційні гарантії захисту права на справедливий суд (в світлі практики Європейського суду з прав людини). *Юридичний вісник*. № 4. 2022 р. С. 121-127. <http://yurvisnyk.in.ua/index.php/yuridichnij-visnik-4-2022.html>
22. Ратушна Б. П., Музика Я. І. Розумні строки виконавчого провадження як елемент права на справедливий суд (в світлі практики ЄСПЛ та Конституційного суду України). *Право і суспільство*. № 6. 2022 р. С. 97-101.
23. Ратушна Б. П. Правові особливості виконання рішень Європейського суду з прав людини в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал*. № 6. 2022. С. 130-133. http://lsej.org.ua/5_2017/32.pdf. 11
24. Цебенко С. Б. Всесвітні міжнародні стандарти з прав людини, прийняті Організацією Об'єднаних Націй. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 7. С. 424-427.
25. Шуміло І. А. Міжнародна система захисту прав людини : навчальний посібник : Київ: ФОП Голембовська О.О. , 2018. 168 с.

14. Інформаційні ресурси

1. Бібліотечно-інформаційні ресурси - [книжковий фонд](#) читального залу Львівського НУП (м. Дубляни, вул. В. Великого, 1), Львівської наукової бібліотеки ім. Стефаника НАН України (вул. Стефаника, 2).

2. Електронні інформаційні ресурси:

Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. Режим доступу <http://zakon.rada.gov.ua/>;

Єдиний веб-портал органів виконавчої влади в Україні. Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/control/>.

Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського. Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/>.

Урядовий портал Кабінету Міністрів України. Режим доступу: www.kmu.gov.ua.

Офіційний сайт Львівської електронної бібліотеки ім. В. Стефаника. Режим доступу: www.lsl.lviv.ua.

Офіційний сайт Базы українського законодавства в Інтернет. Режим доступу: www.lawukraine.com.

